

Masarykova univerzita

Ekonomicko-správní fakulta

Veřejná ekonomika

Armáda ČR

Ekonomika veřejného sektoru

Barbora Kadlčková

Obsah

Úvod.....	3
1 Charakteristika Armády vč. poslání, cílů a užitků. Zařazení podle kriteria potřeb.	4
2 Institucionální struktura odvětví. Organizace a řízení. Historické aspekty.	5
2.1 Institucionální struktura Armády ČR	5
2.2 Organizace a řízení.....	5
2.2.1 Generální štáb AČR.....	5
2.2.2 Společné síly AČR	6
2.2.3 Síly podpory AČR.....	6
2.3 Historické aspekty	7
3 Kontrola.....	8
4 Analýza finančních zdrojů.....	9
5 Uplatnění faktorů efektivnosti v Armádě ČR.....	10
5.1 Vnější faktory	10
5.2 Vnitřní faktory.....	10
6 Aktuální problémy armády včetně doložení rešeršemi z informačních zdrojů. Vlastní názor na stav armády.	11
7 Komparace se Slovenskem. Provázanost na EU.	12
8 Přehled legislativy	12
Závěr.....	14
Literatura	15
Přílohy	16
Tabulky.....	16
Grafy.....	17

Úvod

Ve své seminární práci se zabývám Armádou České republiky. Jedná se o jednu z hlavních ozbrojených složek České republiky (mezi které dále patří Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž). Hlavním posláním armády je zajištění vnější i vnitřní bezpečnosti státu v různých situacích. Armáda České republiky prošla již mnoha změnami, nejvýznamnější byla její plná profesionalizace v roce 2005.

Nejprve popíšu strukturu a organizaci, dále se budu věnovat kontrole armády a jejímu financování. Na konkrétních příkladech ukážu uplatnění faktorů efektivnosti ale také aktuální problémy a svůj pohled na odvětví. Se Slovenskou republikou porovnáám vývoj od rozdělení armád a nakonec se zaměřím na legislativu, která se k Armádě České republiky váže.

Toto téma jsem si vybrala, protože jsem o něm až do této doby věděla jen málo věcí a ráda zjistím podrobněji, jak armáda funguje.

1 Charakteristika Armády včetně poslání, cílů a užitků. Zařazení podle kritéria potřeb.

Armáda České republiky patří mezi hlavní ozbrojené složky vedle Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráže, jejichž vrchním velitelem je prezident Václav Klaus. Je řízena Ministerstvem obrany v čele s Martinem Bartákem. Mezi hlavními úkoly armády patří zabezpečování obrany a vnější i vnitřní bezpečnosti území České republiky. „Trvalý cíl resortu Ministerstva obrany a poslání ozbrojených sil ČR se nemění. Ministerstvo obrany bude i nadále vytvářet komplexní podmínky, za nichž budou ozbrojené síly ČR schopny účinným způsobem zajistit svrchovanost, územní celistvost, principy demokracie a právního státu, ochranu životů obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením a efektivně přispět k prosazení životních strategických i dalších významných bezpečnostních zájmů ČR ve spolupráci s aliančními partnery a v souladu s mezinárodním právem.“¹

Vzhledem k tomu, že Česká republika je od roku 1999 členem NATO, přibyly k tomuto roku armádě další povinnosti zejména dle článku 5: „*The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognised by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area.*“²

Armádu řadíme do bloku potřeb I: Odvětví společenských potřeb vedle veřejné správy, policie a justice.

¹ DOUBKOVÁ, Jana. *Rozpočet – fakta a trendy 2009*. Jiřina Švarcová. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum, 2009. 4. s.

² *The North Atlantic Treaty* [online]. 1949 , Last updated: 23-Nov-2009 12:15 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm>.

Což v překladu znamená: „*Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto odsouhlasily, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich uplatní právo na individuální nebo kolektivní obranu, uznané článkem 51 Charty Spojených národů, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a udržet bezpečnost severoatlantické oblasti.*“

2 Institucionální struktura odvětví. Organizace a řízení. Historické aspekty.

2.1 Institucionální struktura Armády ČR

Nadřízeným orgánem Armády ČR (dále i AČR) je Ministerstvo obrany ČR v čele s Martinem Bartákem. Armáda se skládá z Generálního štábu AČR v Praze, Společných sil AČR s velitelstvím v Olomouci a Síly podpory AČR s velitelstvím ve Staré Boleslavi. Náčelníkem Generálního štábu AČR je v současné době armádní generál Vlastimil Pícek.

2.2 Organizace a řízení

2.2.1 Generální štáb AČR

Generální štáb se zabývá velením celé armády, jedná se o orgán přímého řízení a velení vojskům. Náčelníkem Generálního štábu AČR je Armádní generál Vlastimil Pícek, který je přímo odpovědný ministru obrany. Jak je psáno v doktríně Armády České republiky z roku 2004: „Představitelem vojensko-strategické úrovně řízení ČR je náčelník Generálního štábu AČR (NGŠ AČR). Je proto odpovědný za výstavbu a výcvik sil AČR a za dosažení operačních schopností ozbrojených sil vymezených Vojenskou strategií ČR. Kromě toho je NGŠ AČR odpovědný za operační plánování a použití sil AČR v době krize nebo za války. Přitom zajišťuje spolupráci se spojeneckými (mezinárodními) vojensko-strategickými orgány. Představitelem vojensko-strategického řízení na mezinárodní úrovni NATO je vrchní velitel spojeneckých sil.“³

Struktura Generálního štábu je následující:⁴

Náčelník Generálního štábu AČR

- První zástupce náčelníka Generálního štábu
- Zástupce náčelníka Generálního štábu - náčelník štábu
- Zástupce náčelníka Generálního štábu - ředitel Společného operačního centra MO
- Zástupce náčelníka Generálního štábu - inspektor AČR
- Osobní štáb NGŠ
- Kancelář náčelníka Generálního štábu
- Sekce rozvoje druhů sil - operační sekce MO
- Sekce logistiky MO
- Sekce plánování sil MO
- Sekce komunikačních a informačních systémů MO
- Odbor vojenského letectví MO

³ Ministerstvo obrany ČR. *Doktrína Armády ČR*. Karaffa Vladimír. Vyškov : Správa doktrín ŘeVD, 2004. 148 s. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/images/id_5001_6000/5238/dacr_12-2004.pdf>.

⁴ Více viz *Organizační struktura Generálního štábu Armády České republiky* [online]. c2004-2009 , 3. prosince 2009 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?pgid=160>>.

- Odbor vojskového průzkumu a elektronického boje MO
- Odbor vojenského zdravotnictví MO
- Společné síly
- Síly podpory

2.2.2 Společné síly AČR

Společné síly s velitelstvím v Olomouci slouží k vytváření, přípravě, rotaci a rozpouštění seskupení určených k řešení určitých úkolů.

Struktura je následující:

Velitelství společných sil⁵

- Podpůrný komplet společných sil
- Pozemní síly
- Vzdušné síly
- Velitelství výcviku – Vojenská akademie

2.2.3 Síly podpory AČR

Jedná se o podporu logistickou, zdravotnickou či veterinární při operacích na našem území i mimo něj. Zajišťuje řízení zajištění ozbrojených sil České republiky.

Struktura Sil podpory AČR se sídlem velitelství ve Staré Boleslavi:⁶

- Krajská vojenská velitelství (14 x)
- Základna oprav - Lázně Bohdaneč
- Základna neopravovaného materiálu - Brno
- Základna opravovaného materiálu - Štěpánov
- Základna zdravotnického materiálu - Bystřice pod Hostýnem
- Základna munice - Týniště nad Orlicí
- Veterinární základna - Chotyně
- Distribuční centrum - Pardubice
- Centrum letecké záchranné služby - Líně
- Ústřední vojenský veterinární ústav - Hlučín
- Posádkové ošetrovny (18 x)
- Nemocniční základna - Hradec Králové
- Rota zabezpečení - Stará Boleslav
- Regionální úřady vojenské dopravy (3 x) - Plzeň, Olomouc, Hradec Králové
- Spádové vojenské zdravotnické zařízení - Hradec Králové

⁵ Více viz *Společné síly* [online]. c2004-2009 , 4.listopadu 2009 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=119>>.

⁶ Více viz *Síly podpory* [online]. c2004-2009 , 2. prosince 2009 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=2321>>.

2.3 Historické aspekty

Počátky československé armády sahají do roku 1918 k události vzniku samostatného Československa. 15. října 1919 oficiálně vznikl Hlavní štáb československé branné moci jako předchůdce současného Generálního štábu. Až do roku 1954 působila armáda pod jménem Československá Armáda, dále pak Československá lidová armáda, od roku 1990 opět Československá Armáda a od roku 1993 Armáda České republiky.

V průběhu minulého století došlo mnohokrát k reorganizaci a změnám v armádě, po válkách, se změnou státního režimu, rozdělení republik... Jedna z velmi významných reorganizací se odehrála v padesátých letech dle sovětského vzoru, kdy do roku 1952 bylo vyměněno přes padesát procent důstojníků za důstojníky plně oddané režimu.

Další důležité změny se odehrály se vstupem Československa do Varšavské smlouvy 14. 5. 1955, kdy docházelo k úzké spolupráci s armádou SSSR a nemohlo docházet k žádným akcím bez vědomí vedení. Došlo také k příklonu k používání jaderných zbraní. V letech šedesátých se začaly užívat rakety jak v pozemní části, tak u vzdušných sil.

V roce 1968 po několika neúspěšných pokusech o radikálnější ovládnutí Československé lidové armády došlo k trvalému obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy v počtu 70 000 osob. Následně byla v roce 1969 provedena rozsáhlá reorganizace Československé lidové armády a zároveň rozsáhlá redukce početních stavů a organizačních struktur.

Osmdesátá léta jsou ve znaku pokusů o rychlé obnovení techniky z důvodu narůstajícího napětí mezi SSSR a NATO, následované mírovými iniciativami a ničením některých jaderných zbraní. Vše se vyhrlovalo koncem roku 1989, kdy došlo ke ztrátě vlivu SSSR na Československo a rozsáhlým změnám, např. zkrácení branné povinnosti z dvaceti čtyř na osmnáct měsíců a k přijetí zákona o civilní službě. Došlo také k odchodu sovětských vojsk a v roce 1991 zanikla Varšavská smlouva. Dřívější „vojenské“ rozdělení republiky na východní a západní oblast bylo nahrazeno rozdělením na východ, střed a západ z důvodu rovnoměrnějšího rozprostření vojska.

Se zánikem ČSFR došlo i k zániku velké armády a jejímu rozdělení na Armádu České republiky a Armádu Slovenské republiky. V roce 1999 přibýly AČR další povinnosti spojené se vstupem České republiky do NATO (jak již bylo zmíněno dříve). V devadesátých letech docházelo k mnohým změnám a redukcím, které vyústily až v plnou profesionalizaci Armády České republiky. „Od 1. ledna 2005 má Česká republika plně profesionální armádu. Poslední vojáci v základní vojenské službě odešli do civilu 22. prosince 2004. K zrušení vojenské základní a civilní služby došlo na základě novely branného zákona, kterou schválila Poslanecká sněmovna dne 24. září 2004 a Senát Parlamentu České republiky 4. listopadu 2004. Jak stanovuje v současnosti platná právní úprava, bude branná povinnost vyžadována pouze při ohrožení státu nebo za válečného stavu.

V souvislosti s rozsáhlou armádní reformou posledních let se poměr vojáků z povolání a vojáků v základní službě postupně vyrovnával a v roce 2003 bylo v armádě poprvé více vojáků z povolání než v základní službě. Po zrušení vojenské základní služby i nadále pokračuje snižování početního stavu personálu na cílový počet 26 200 vojáků a 8800 civilních zaměstnanců v roce 2008. K 1. lednu 2006 měla AČR 39 084 osob (23 092 vojáků z povolání a 15 992 občanských zaměstnanců).“⁷

⁷ ROUŠAR, Jaroslav. *Česká republika a její profesionální armáda*. Praha : Vydalo Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2006. 159 s. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/images/id_7001_8000/7420/crapa-cz.pdf>.

3 Kontrola

Všeobecně dělíme kontrolu odvětví na laickou a profesionální, profesionální dále na vnější a vnitřní.

Dle zákona o ozbrojených silách České republiky provádí profesionální kontrolu Armády České republiky zejména ministerstvo, tzn. Ministerstvo obrany. „Kontrolu armády provádí Inspekce ministra obrany, která je nejvyšším vnitřním kontrolním orgánem ministerstva a je přímo podřízena ministrovi. Za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy⁸ je oprávněna seznamovat se s utajovanými skutečnostmi, jakož i s osobními údaji, které jsou předmětem ochrany osobnosti. Při své činnosti spolupracuje s kontrolními orgány vnější kontroly.“⁹

U ministerstva obrany existuje nemálo dalších organizačních celků, které se z části zabývají kontrolou Armády ČR. Můžeme narazit např. na:

- ředitelství bezpečnosti informací MO s Vojenským bezpečnostním úřadem,
- odbor bezpečnosti informací GŠ,
- odbor mobilizačního plánování GŠ,
- inspektor Armády České republiky,
- Hlavní finanční úřad včetně podřízených vojenských finančních úřadů
- Ústřední vojenská lékařská komise (PPÚZ),
- Úřad pro kontrolu odzbrojení (PPÚZ),
- Hlavní úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti.

Další možností je Civilní kontrola ozbrojených sil. „Činnost ozbrojených sil kontrolují ústavní orgány¹⁰ a orgány, kterým tuto kontrolu svěřuje zvláštní právní předpis.“¹¹ „¹²

Kromě stálých kontrolních orgánů lze stanovit i nestálé kontrolní orgány, které může zřídit velitel. Např. komise pro inventarizaci majetku. Tyto výjimečné kontroly mohou být provedeny na návrh ministerstva, velitelů, ale také na základě stížností a petic občanů tedy laické kontrole. Zaměříme se celkově na Ministerstvo obrany. „V rámci evidence je jak u petic, tak u stížností vyhodnocován počet důvodných, částečně důvodných a nedůvodných podání, zvláštní položku tvoří anonymy. V případě stížností je dále rozlišováno, v jakém režimu bylo podání vyřízeno (podle správního řádu nebo podle jiných předpisů). Důraz je kladen na zatřídění stížností a petic podle tzv. věcných hledisek,

⁸ Například zákon č. 148/1998 Sb. , o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, zákon č. 256/1992 Sb. , o ochraně osobních údajů v informačních systémech, § 12 zákona č. 40/1964 Sb. , občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ *Zákon o ozbrojených silách České republiky* [online]. 2005-2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s138&q138=all>>.

¹⁰ Zákon č. 1/1993 Sb. , Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

¹¹ Například zákon č. 166/1993 Sb. , o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. , o bezpečnosti České republiky.

¹² *Zákon o ozbrojených silách České republiky* [online]. 2005-2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s138&q138=all>>.

kteřá de facto představují jednotlivé oblasti, do nichž podání směřuje...¹³ Rozložení petic a stížností lze vidět v tabulce č. 1.

V nemalém měřítku provádějí kontrolu také media. Díky nim je poukázáno na spoustu důležitých věcí.

Zaměříme se nyní na příklady kontroly z praxe a to například na hlavní protikorupční činnost z roku 2008: „Byl proveden druhý vnitřní protikorupční audit, jenž vyhodnotil korupční rizika v jednotlivých oblastech vykonávaných činností. Na základě zjištění prvního auditu (2007) je například novelizován Rozkaz ministryně obrany č. 6/2002 Věstníku MO - Přijímání darů a zahraniční pomoci a bylo vydáno ‚Metodické doporučení‘ k obsazování systemizovaných míst určených pro vojáky z povolání a občanské zaměstnance“¹⁴

4 Analýza finančních zdrojů

Financování Armády České republiky probíhá přes finance Ministerstva obrany a ty jdou ze státního rozpočtu, kapitoly 307. Jak můžeme vidět v tabulce č. 2, výdaje na rezort obrany v absolutních číslech se rok od roku mění (nejsou stále klesající ani rostoucí), ale v porovnání s HDP nebo celkovým rozpočtem mají spíše klesající trend. Začátkem devadesátých let bylo vydáváno na obranu kolem sedmi procent z výdajů státního rozpočtu, v současnosti se toto číslo pohybuje pod pěti procenty. To je, předpokládám, způsobeno čím dál menší důležitostí tohoto rezortu vzhledem k jiným a také mezinárodními úmluvami zajišťujícími pomoc ostatních států při ohrožení.

Pro rok 2009 byly schváleny celkové příjmy rezortu obrany ve výši 2 797,9 mil. Kč, což je méně než předešlý rok. „Schváleným rozpočtem jsou zabezpečeny nezbytné výdaje na zajištění rozhodujících programů a projektů pro další transformaci ozbrojených sil ČR a celého resortu MO, jejíž věcné a časové parametry byly upřesněny dokumentem *Transformace resortu Ministerstva obrany České republiky*, který byl schválen usnesením vlády číslo 1194 ze dne 22. října 2007.“¹⁵

Na výdajové stránce rezortu obrany najdeme nejen běžné výdaje, výdaje na výzkum a vývoj a akce konané na našem území, ale také výdaje na působení Armády České republiky v zahraničních operacích, finanční prostředky na závazky a akce vyplývající z mezinárodních smluv (NATO, EU, OSN).

Z grafu č. 1 můžeme odečíst rozdělení výdajů Ministerstva obrany dle programové struktury, kde největší část koláče zabírají výdaje na Společné síly a to celých 30 %, v podstatě stejnou část ukrajují výdaje na přímo podřízené vojenské útvary a zařízení Ministerstva obrany (ty se dále člení na civilní část – 17,5 % a vojenskou část 12,5 %).

¹³ *Evidence petic a stížností v resortu Ministerstva obrany* [online]. 2008, 18. srpna 2008 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=11884>>.

¹⁴ *Boj proti korupci v resortu Ministerstva obrany ČR* [online]. 2008, 11. listopadu 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=11884>>.

¹⁵ DOUBKOVÁ, Jana. *Rozpočet – fakta a trendy 2009*. Jiřina Švarcová. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum, 2009. 36 s.

5 Uplatnění faktorů efektivnosti v Armádě ČR

Faktory efektivnosti dělíme na vnější – související s vnějšími podmínkami, ve kterých dané odvětví působí a vnitřní, které souvisí s podmínkami přímo uvnitř daného odvětví.

5.1 Vnější faktory

Možná nejdůležitějším a vše zastřešujícím faktorem je politické uspořádání společnosti a s tím související veřejná volba a kontrola. Vzhledem k demokratickému uspořádání naší země mají občané možnost ovlivnit fungování Armády ČR přes veřejnou kontrolu, či volbami, kdy nepřímo ovlivňujeme obsazení ministerských křesel a tím i osoby, které budou rozhodovat o financování Armády ČR. Dalšími možnostmi jsou výše zmíněné petice a stížnosti.

Fungování tržního sektoru, vybírání daní a tím financování veřejných služeb, je dalším z vnějších faktorů efektivnosti, který v podstatě funguje. Vybrané daně jsou přerozděleny a část se dostává i k Ministerstvu obrany. Ovšem tato část není dostačující a některé škrtky na úkor ostatních služeb způsobují zaostávání vybavení a majetku.

Konkurenční prostředí jakožto další faktor v Armádě ČR prakticky nemůže fungovat. Jedná se o specifické poslání, které nemůže být vykonáváno soukromým sektorem ani subjekty mimo Armádu ČR.

Financování podle výkonů a užitku dle mého názoru není v armádě možné a to proto, že armáda by měla mít dostatek finančních prostředků průběžně a ne jen v případě války a situací, ve kterých je využita. Mohlo by se potom stát, že by nebyla dostatečně připravena na hrozící nebezpečí.

5.2 Vnitřní faktory

Věda a technika je v armádě jistě využívána na vysoké úrovni. Ať už se podíváme na výcviková střediska, vojenské školy a zejména vojenské vysoké školy, které najdeme po celé republice nebo na seznamu techniky využívané Armádou ČR.¹⁶

Řídící funkce v armádě je vykonávána nejvzdělanějšími a nejzkušenějšími odborníky, stejně jako na nižších funkcích najdeme lidi dostatečně vzdělané nebo vycvičené ke své práci.

Horizontální i vertikální dělbu práce najdeme jak v armádě samotné, tak při spolupráci s ostatními odvětvími (např. s policií, školstvím) nebo při spolupráci na mezinárodních akcích a pod mezinárodními smlouvami.

Kvalifikace je v Armádě České republiky jedním z nejdůležitějších vnitřních faktorů. Pro každou nejmenší funkci či hodnost je potřeba určitá kvalifikace, ta je v dostatečné míře zajišťována školami, výcvikovými středisky, každoročními cvičeními apod.

Hlavním řídicím prvkem je v Armádě České republiky Generální štáb AČR v čele s náčelníkem (v současné době armádní generál Vlastimil Píček), dále jeho zástupci a velitelé

¹⁶ Více viz <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5004>

jednotlivých sekcí. Nad náčelníkem generálního štábu je oficiálně prezident České republiky, jakožto velitel ozbrojených sil.

6 Aktuální problémy armády včetně doložení rešeršemi z informačních zdrojů. Vlastní názor na stav armády.

Každé odvětví je svázáno s různými problémy, některé jsou typické jen pro určité odvětví. Nejčastěji jsou problémy způsobeny nesprávným nebo nedostatečným organizováním a řízením či špatnou komunikací. Nyní se zaměříme na určité problémy v armádě.

„Armáda nalákala desítky nováčků na náborovou kampaň. Investovala do jejich výcviku a vyškolení. Ale po přísaze a podepsání smlouvy je vyhodila. Zjistila, že je nepotřebuje. Vyhození vojáci si teď stěžují ministrovi obrany.“¹⁷ Šedesát lidí dalo výpověď ve svém tehdejší zaměstnání a nechali se uchvátit reklamou zaměřenou na nábor nových členů do armády. Absolvovali výcvik, který vyšel daňové poplatníky na desítky tisíc, a po několika měsících byli propuštěni pro nadbytečnost vzniklou škrtky kvůli krizi. Nedošlo k žádnému srovnání nováčků se staršími zaměstnanci a propouštění podle schopností ani dovedností. To poukazuje na zmatky a neefektivní řízení na několika úrovních.

Dalším problémem je nedostatečná kontrola a transparentnost jednání. Jako příklad uvádím úryvek z článku z webových stránek, které se zabývají problémy v armádě. Nejedná se sice o oficiální tiskovou zprávu, ale pro zamyšlení nad problémy v armádě je to dostatečné: „Jsem osobně hluboce přesvědčen, že hlavní a zásadní problém armády tkví v nedohledatelnosti odpovědnosti za vydané rozkazy jak u vyšších stupňů velení, tak i MO. A to především trestně právní odpovědnosti. Činnost inspekce ministra obrany, která díky personálním vazbám na GŠ vůbec nekoná, nelze nevidět. Vojenská policie v podřízenosti MO není nezávislá... A právě bezmoc vojáků na nižších stupních, kterým se porušují jejich zákonná práva, vede k těmto komunikačním excesům, kdy jsou v bezvýhodné situaci nuceni problematiku ventilovat ven přes média.“¹⁸

Tyto problémy popisuje i Jiří Šedivý, bývalý náčelník Generálního štábu AČR na svém blogu, kdy reaguje na spor mezi skupinou pilotů přerovské vojenské základny a vedením armády. „Armáda již nějakou dobu zápasí s nestabilními podmínkami, které vedou k zásadním změnám v realizaci koncepčních materiálů, které byly projednány a později vzaty na vědomí nejvyššími orgány státu, jako je vláda či rozhodující výbory parlamentu.“¹⁹

¹⁷ GAZDÍK, Jan. *Armáda nabírá a školí lidi. A pak je propouští* [online]. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/armada-nabira-a-skoli-lidi-a-pak-je-propousti-fz3-domaci.asp?c=A090811_214516_domaci_abr>.

¹⁸ KOHOUT, Jiří. *Důvěra v armádní velení* [online]. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.problemyvarmade.cz/duvera-v-armadni-veleni>>.

¹⁹ ŠEDIVÝ, Jiří. *Revolta pilotů je projevem vnitřního napětí v armádě* [online]. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://sedivy.blog.idnes.cz/c/68356/REVOLTA-PILOTU-JE-PROJEVEM-VNITRNIHO-NAPETI-V-ARMADE.html>>.

Dle mého osobního názoru se Armáda České republiky potýká s mnohem více a možná i závažnějšími problémy, než jsem zmínila na těchto třech případech. Je zřejmé, že by si tyto problémy zasloužily větší pozornost a také řešení. Myslím si, že problémy Armády a Ministerstva obrany jsou opomíjeny a to z toho důvodu, že nás obyčejných občanů se nijak nedotýkají. Občas si něco přečteme v novinách nebo zaslechneme v televizi, ale to nás nijak nemotivuje k jednání a řešení problémů.

7 Komparace se Slovenskem. Provázanost s EU.

Od 1. ledna 1993 se z Československé armády staly dvě samostatné, Armáda České republiky a Armáda Slovenské republiky. Nyní se podíváme, jak se vedle sebe vyvíjely a zda jsou na stejné úrovni. Armáda Slovenské republiky změnila v roce 2002 jméno na Ozbrojené síly Slovenské republiky, proto budu v následujícím textu používat zkratku OSSR. OSSR se dále člení na Pozemní síly, Vzdušné síly a Síly výcviku a podpory, což je podobné jako u nás. Stejně tak patří Ozbrojené síly SR pod Ministerstvo Obrany a velí jim prezident. Odborné velení obstarává generální štáb v čele s náčelníkem. Do NATO vstoupila Slovenská republika 29. března 2004, což je téměř o pět let později než Česká republika. Opožděné jsou OSSR i ve zrušení základní vojenské služby a profesionalizaci armády, ke kterým došlo o rok později než u nás.

I slovenskou armádu provázejí problémy podobné těm u nás, například týkající se propouštění.²⁰

O společné armádě EU se mluví už léta, ale zatím nebyly podniknuty výrazné kroky k jejímu založení. Je však možné, že již brzy se začne rozhodovat o jejím vzniku. „Itálie hodlá na nadcházejícím summitu EU navrhnout vytvoření jednotné evropské armády, prohlásil v rozhovoru pro The Times italský ministr zahraničí Franco Frattini. Podle jeho slov by to byl po přijetí Lisabonské smlouvy logický krok.

Riziko, že se Evropa stane nicotnou, je podle Frattiniho nyní vyšší než kdykoli předtím. Pokud USA a Čína vytvoří ‚velkou dvojku‘, strategický svazek, který nahradí atlantické vazby těmi tichomořskými, bude muset Evropská unie sjednotit všechny síly, aby se s nimi mohla popasovat.“²¹

8 Přehled legislativy

K Armádě České republiky se váže nemalé množství zákonů a vyhlášek. Mezi nejvýznamnější patří Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů a Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Pro úplnost uvádím seznam²² dalších zákonů:

²⁰ Více viz <http://www.mediafax.cz/zahranici/2814946-Slovenska-armada-propusti-tisice-vojaku>.

²¹ SPENCEROVÁ, Tereza. *Itálie navrhuje jednotnou armádu EU* [online]. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.literarky.cz/strucne/106-slideshow/1615-italie-navrhuje-jednotnou-armadu-eu>>.

²² *Zákony a prováděcí právní předpisy* [online]. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=172>>.

- Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech
- Zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky
- Nařízení vlády č. 565/2006 Sb., o platových poměrech vojáků z povolání
- Nařízení vlády č. 613/2006 Sb., o stanovení kategorií obcí výkonu služby vojáků z povolání a koeficientů pro výpočet přídatku na bydlení
- Vyhláška MO č. 102/2005 Sb., o stanovení vzoru dotazníku a vzorů vojenských dokladů
- Vyhláška MO č. 103/2005 Sb., o zdravotní způsobilosti k vojenské činné službě
- Vyhláška MO č. 221/2007 Sb., kterou se stanoví kvalifikační předpoklady pro služební zařazení vojáků z povolání
- Vyhláška MO č. 262/1999 Sb., o postupu při služebním hodnocení vojáků z povolání a jeho hlediscích
- Vyhláška MO č. 263/1999 Sb., kterou se stanoví důvody pro poskytování služebního volna vojákům z povolání pro překážky ve službě a rozsah služebního volna
- Vyhláška MO č. 266/1999 Sb., o způsobu zabezpečování bezplatného stravování, výstrojních a přepravních náležitostí a o zabezpečování ubytování vojáků z povolání
- Vyhláška MO č. 267/1999 Sb., kterou se stanoví výše náborového příspěvku, příspěvku při přestěhování a stravného a postup při přiznávání cestovních a jiných náhrad vojákům z povolání
- Vyhláška MO č. 281/1999 Sb., kterou se stanoví služba zdraví škodlivá nebo zvláště obtížná a okruh služebních zařazení pro poskytování preventivní rehabilitace
- Vyhláška MO č. 454/2002 Sb., kterou se stanoví doklady pro výběr, postup při výběru a vzor osobního dotazníku uchazeče o povolání do služebního poměru vojáka z povolání

Závěr

V seminární práci jsem stručně popsala cíle a působení Armády České republiky, její strukturu a strukturu jejích částí a také historické souvislosti. Dále jsem popsala kontrolu v armádě a na příkladech ukázala její fungování. Za pomoci grafu a tabulek jsem nastínila financování, především schválený rozpočet na rok 2009. Aktuálních problémů má armáda nemálo, jak bylo možné vidět na uvedených příkladech, jejich řešení však stále nepřichází. Při srovnání Armády České republiky a Ozbrojených sil Slovenské republiky jsme si mohli všimnout podobnosti našich ozbrojených složek i po patnácti letech po rozdělení. Nastíněna byla i možnost společné armády celé Evropské unie a zmíněna legislativa provázaná s Armádou České republiky.

Literatura

BERAN, Pavel. Místo a úloha Inspekce ministra obrany v systému ekonomické kontroly rezortu [online]. [2005] [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/122.htm>.

DOUBKOVÁ, Jana. *Rozpočet – fakta a trendy 2009*. Jiřina Švarcová. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum, 2009.

The North Atlantic Treaty [online]. 1949 , Last updated: 23-Nov-2009 12:15 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm

Ministerstvo obrany ČR. *Doktrína Armády ČR*. Karaffa Vladimír. Vyškov : Správa doktrín ŘeVD, 2004. 148 s. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/images/id_5001_6000/5238/dacr_12-2004.pdf>.

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Ozbrojené síly Slovenské republiky [online]. c2009 [citováno 28. 12. 2009]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Ozbrojen%C3%A9_s%C3%ADly_Slovensk%C3%A9_republiky&oldid=4572455

ROUŠAR, Jaroslav. *Česká republika a její profesionální armáda*. Praha : Vydalo Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2006. 159 s. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/images/id_7001_8000/7420/crapa-cz.pdf>.

Přílohy

Tabulky

Tabulka č. 1

Základní statistické údaje za léta 2004-2007

Činnost	2004	2005	2006	2007
Počet vyřízených petic	4	7	5	2
Počet důvodných petic	0	1	1	1
Počet částečně důvodných petic	1	0	1	1
Počet nedůvodných petic	3	6	3	0
Počet vyřízených stížností	233	270	298	266
Počet důvodných stížností	66	63	78	67
Počet částečně důvodných stížností	34	53	37	46
Počet nedůvodných stížností	133	154	183	153

Zdroj: *Evidence petic a stížností v resortu Ministerstva obrany* [online]. 2008, 18. srpna 2008 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=11884>>.

Tabulka č. 2

Resortní rozpočet

Základní ukazatele státního rozpočtu v kapitole Ministerstvo obrany ČR v letech 1993 - 2009

A	B	C	D	E	F	G	H
1993	skuteč.	2 181,3	23 776,6	910,6	2,61%	356,9	6,7%
1994	skuteč.	2 102,6	27 007,7	1 037,5	2,60%	380,1	7,1%
1995	skuteč.	2 045,8	28 275,2	1 252,1	2,26%	432,7	6,5%
1996	skuteč.	2 256,6	30 508,8	1 414,0	2,16%	484,4	6,3%
1997	skuteč.	2 295,8	31 328,3	1 650,0	1,90%	524,7	6,0%
1998	skuteč.	2 540,4	37 643,1	1 820,7	2,07%	566,7	6,6%
1999	skuteč.	2 349,6	41 688,1	1 849,0	2,25%	596,9	7,0%
2000	skuteč.	2 460,1	44 669,7	1 900,0	2,35%	632,3	7,1%
2001	skuteč.	2 607,4	44 977,5	2 139,0	2,10%	693,9	6,5%
2002	skuteč.	3 830,0	48 924,1	2 192,0	2,23%	736,6	6,6%
2003	skuteč.	3 266,9	53 193,9	2 405,0	2,21%	808,0	6,6%
2004	skuteč.	3 204,5	52 481,2	2 757,0	1,9%	869,1	6,0%
2005	skuteč.	3 353,9	58 445,0	2 920,0	2,00%	923,0	6,3%
2006	skuteč.	4 001,5	55 358,4	3 198,0	1,73%	1 021,0	5,4%
2007	skuteč.	3 787,8	56 261,2	3 548,0	1,59%	1 092,0	5,2%
2008	skuteč.	3 872,4	48 359,9	3 096,0	1,56%	1 083,9	4,5%
2009	skuteč.	2 797,9	55 983,9	4 087,0	1,37%	1 152,1	4,9%

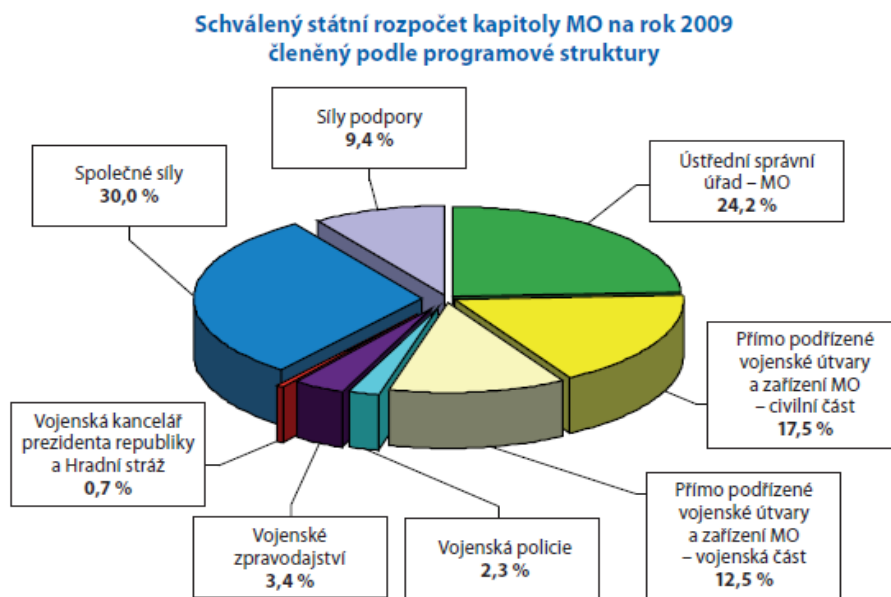
Legenda:

- A - rozpočtový rok
- B - skutečnost / schválený rozpočet
- C - příjmy kapitoly MO bez mimorozpočtových zdrojů rezervního fondu (v mil. Kč)
- D - výdaje kapitoly MO bez převodu nevyčerpaných prostředků do rezervního fondu (v mil. Kč)
- E - hrubý domácí produkt (v mld. Kč)
- F - podíl výdajů kapitoly MO na HDP
- G - výdaje státního rozpočtu ČR (v mld. Kč)
- H - podíl výdajů kap. MO na výdajích státního rozpočtu

Zdroj: *Resortní rozpočet* [online]. 2009, 31. července 2008 [cit. 2009-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>>.

Grafy

Graf č. 1

Zdroj: DOUBKOVÁ, Jana. *Rozpočet – fakta a trendy 2009*. Jiřina Švarcová. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum, 2009.